

Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas bērnu attīstībai izveides aktualitātes

Valsts kancelejas
Pārresoru koordinācijas departaments

Rīgā, 2026. gada 28. janvārī

Valsts kanceleja

KĀPĒC AGRĪNS ATBALSTS BĒRNIEM AR RISKIEM ATTĪSTĪBĀ IR SVARĪGS?

Pasaules pētījumi rāda:

- **1 no 4 bērniem** ir vismaz viens risks attīstībā
- **1 no 7 bērniem** ir būtiski kavējumi attīstībā, kurus var koriģēt, ja tiek pamanīti savlaicīgi

Bez strukturētiem skrīninga instrumentiem pamanāma neliela daļa attīstības risku, izmantojot skrīningu – ap 80% agrīno risku

Visbiežāk novērotie riski attīstībā:

- kavēta valodas attīstība
- sociāli emocionālās grūtības
- uzmanības/uzvedības problēmas
- mācīšanās grūtības

Novēloti atklāti attīstības riski:

- rada emocionālu slogu ģimenei
- pasliktina bērna pašapziņu
- rada mācīšanās grūtības skolā
- ietekmē bērna iekļaušanu izglītībā, sabiedrībā
- palielina izmaksas veselības, sociālajā un izglītības sistēmā

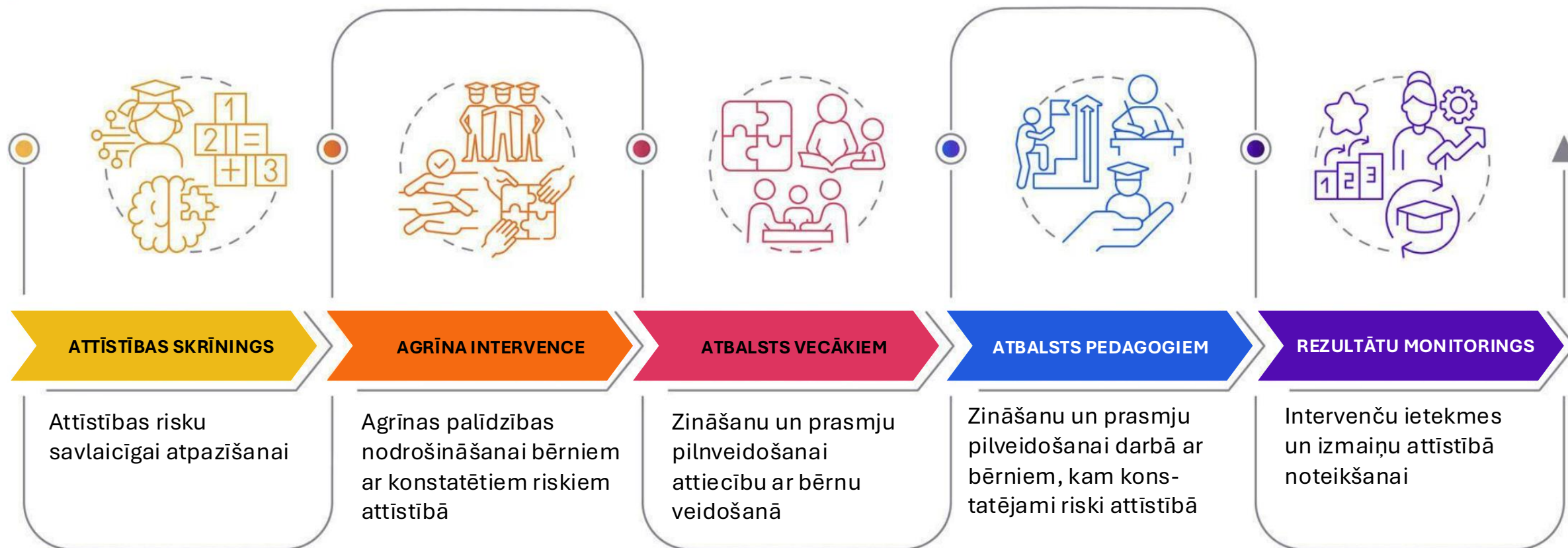

Agrīns atbalsts attīstībai ir **ilgtermiņa investīcija bērna un sabiedrības nākotnē**

Valsts kanceleja

AGRĪNĀ ATBALSTA NODROŠINĀŠANAS PROCESS

Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

BĒRNU AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS IZVĒRTĒŠANA

Bērnu agrīnās attīstības skrīninga instrumentu komplekts (BAASIK)

Valsts kanceleja

BĒRNU AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS SKRĪNINGS

- Strukturēts izvērtēšanas instruments, ar kura palīdzību pārbaudīt, vai bērna attīstība atbilst viņa vecumam
- Pasaulē plašāk zināmie attīstības skrīninga instrumenti:
 - «Ages and Stages Questionnaires» bērniem no 1 mēneša līdz 5,5 gadiem, izmanto arī izglītības jomā Paredz vecāka un/vai pedagoga iesaisti
 - «Parents' Evaluation of Developmental Status» bērniem 0-8 gadiem
 - «Survey of Well-being of Young Children» bērniem 1-65 mēnešiem Paredz vecāku iesaisti
 - «Brigance Early Childhood Screens» bērniem 0-7 gadiem, izmanto arī izglītības jomā Paredz pedagoga un/vai daļēju vecāka iesaisti
 - «Denver Developmental Screening Test II» bērniem 0-6 gadiem
- Tiek izmantoti vairākās Eiropas, Āzijas, Latīņamerikas valstīs, ASV, Kanādā un Austrālijā
- Atšķiras attīstības jomas, ko katrs no instrumentiem aptver
- **Latvijā līdz šim neviens skrīninga instruments attīstības izvērtēšanai bērniem nav izmantots**

Valsts kanceleja

BĒRNU AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS SKRĪNINGA INSTRUMENTU KOMPLEKTS (BAASIK)

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

- 2024. gadā Latvijā izstrādāts zinātniski pamatots, **veselības un izglītības jomās vienots** rīku komplekts, kas domāts **bērnu vecumā no 1 līdz 6 gadiem** attīstības vajadzību noteikšanai
- Viena no visprogresīvākajām sistēmām Eiropā
- Izstrādājusi plaša **starpdisciplināra zinātnieku grupa** no LU, RSU, BKUS, LiepU prof. M. Raščevskas vadībā
- Datorizēta aizpildīšana
- Testēts vairāk kā 1000 bērnu izlasē
- **Augsta mērījumu uzticamība un validitāte**
- **Rezultāti savienoti ar rekomendācijām vecākiem un pedagogiem**

Valsts kanceleja

BAASIK NOSAKĀMĀS ATTĪSTĪBAS RISKU JOMAS

saskaņotas ar SSK-10/11 traucējumu kategoriju sistēmu

⇒ Intelektuālās spējas

⇒ Runa un valoda

⇒ Adaptīva uzvedība

⇒ Opozicionāri izaicinoša uzvedība

⇒ Disociāla uzvedība

⇒ UDHS

⇒ Lielā un sīkā motorika

⇒ Trauksme

⇒ Nomāktība

⇒ Matemātikas pamati

⇒ Lasīšanas pamati

⇒ Rakstīšanas pamati

⇒ Komunikācija

⇒ Autisms

BAASIK aptver visas attīstības jomas

**ieviešams praksē kā daļa no bērna profilaktiskās apskates pie ģimenes ārsta
un kā speciālo vajadzību novērtēšanas instruments**

Valsts kanceleja

BĒRNU AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS SKRĪNINGA INSTRUMENTU KOMPLEKTS (BAASIK)

Vecāku aptauja
(1–6 gadi)

Pirmsskolas
skolotāju
aptauja
(3–6 gadi)

Bērnu spēju un
prasmju tests
(3–6 gadi)

Ārsta aptauja –
oriģināls saturs
un rezultātu
integrācija
(1–6 gadi)

Valsts kanceleja

BAASIK SKRĪNINGĀ IESAISTĪTIE

Bērns 1-3 gadu vecumā

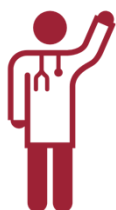

Bērns 3-6 gadu vecumā

VECĀKI

+

ĢIMENES
ĀRSTS

VECĀKI

+

PEDAGOGS

+

BĒRNS

>

ĢIMENES
ĀRSTS

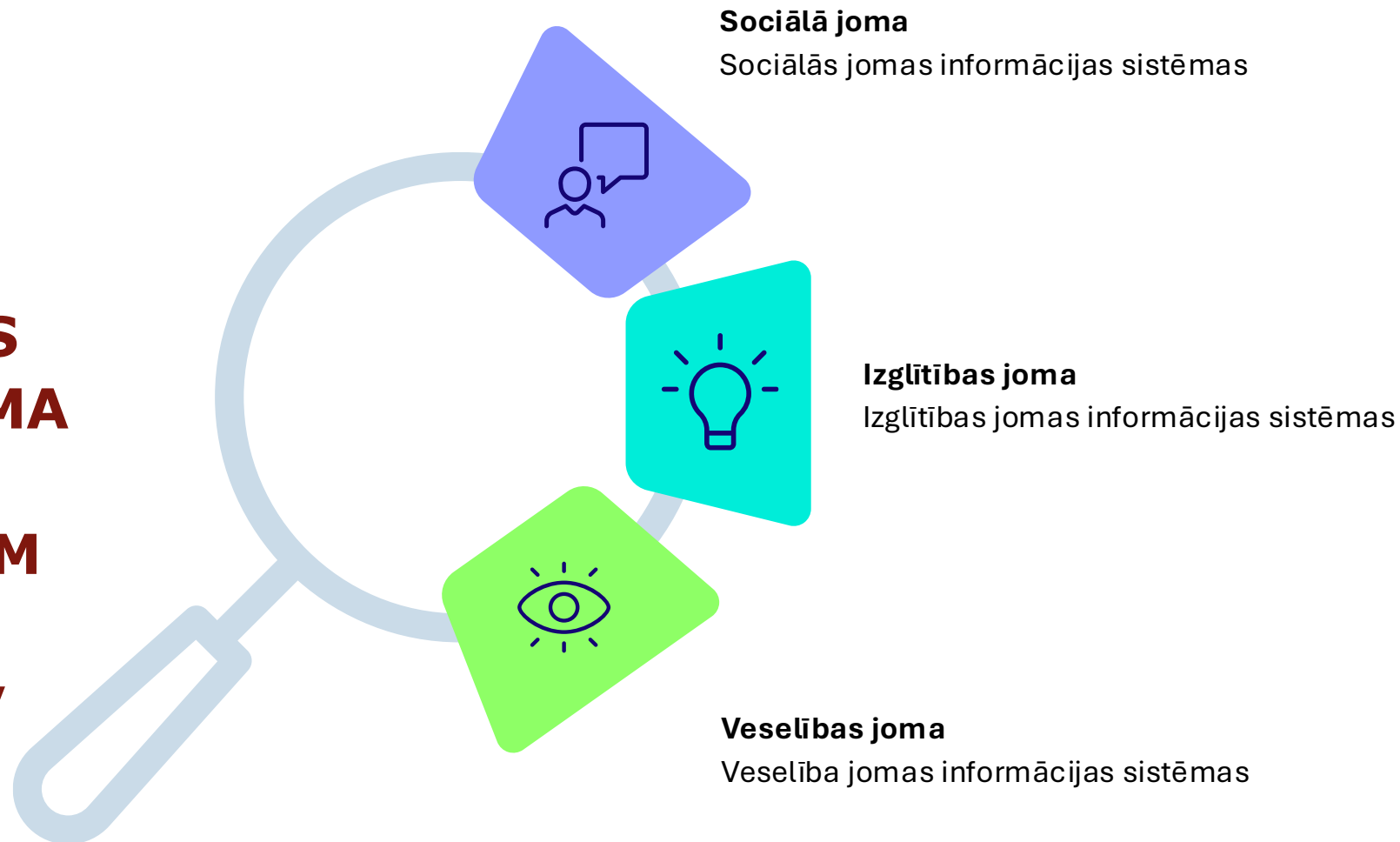
Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

VIENOTĀ RISKU ANALĪZES UN VADĪBAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA BĒRNU ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU ATBALSTAM

www.bernsaug.gov.lv

Valsts kanceleja

BAASIK IEVIEŠANA: DIGITALIZĀCIJA UN IS IZSTRĀDE

Izvēlēties vēlamo darba vietu:

Veselības aprūpes
profesionālis

PII iestāde

Vecāks

Precīzi definēti datu uzkrāšanas, piekļuves un izmantošanas nosacījumi: personas datu apstrādes mērķi, apstrādājamo datu apjoms, subjektu loks

Sadarbspējas izveide ar esošajām informācijas sistēmām:

- Valsts izglītības informācijas sistēma
- E-veselība
- Vadības informācijas sistēma
- Jaundzimušo reģistrs
- Fizisko personu reģistrs

IS lietojamība

- Dizains ekrānskatiem ģimenes ārstu, vecāku un pedagogu darba vidēm
- Sistēmas funkcionalitāte un lietotājiem pieejamais datu apjoms
- Lietotāju testi

Valsts kanceleja

BĒRNU PROFILAKTISKĀ APSKATES

- Bērnu profilaktiskās apskates satura pārskatīšana un sagatavošana digitalizācijai:
 - bērniem no 0-6 g.v. (1.posms)
 - bērniem 7+g.v. (2.posms)
- BAASIK integrēšana
- Rekomendāciju papildināšana bērniem pēc BAASIK skrīninga
- Klīniskais algoritms un pacientu ceļš bērniem ar augstiem riskiem attīstībā, īpaši vairākās attīstības jomās

**Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca**

Valsts kanceleja

BAASIK IEVIEŠANA: TIESISKAIS REGULĒJUMS

Saeimā šobrīd skatītie grozījumi normatīvā regulējumā:

- Bērnu tiesību aizsardzības likums
 - Izglītības likums
 - Vispārējās izglītības likums
 - Pacientu tiesību likums
 - Starptautisko skolu likums
-
- MK noteikumi par Vienotās risku analīzes un vadības informācijas sistēmas bērnu attīstības vajadzību atbalstam darbību
 - 28.08.2018. MK noteikumu Nr. 555 Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība
 - 04.04.2006. MK noteikumu Nr. 265 Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība 93.pielikums
 - 29.06.2021. MK noteikumi Nr. 453 Izglītojamo speciālo vajadzību izvērtēšanas metodika pirmsskolas izglītības iestādēs

Valsts kanceleja

BAASIK IEVIEŠANA: PĀRBAUDĀM

Pilotēšana 3-4 pašvaldībās

- Pilotēšana **izglītības vidē** bērniem no 3 g. v.:
 - Pedagogu izvērtējums
 - Bērnu spēju un prasmju tests
 - Apmācības PII pedagogiem
- Pilotēšana **ģimenes ārstu praksēs un vecāku vidū** bērniem no 1 g. v.:
 - Vecāku izvērtējums
 - Ģimenes ārstu izvērtējums
 - Apmācības ģimenes ārstu komandām
- 2026. gada nogalē pilotprojekta **rezultātu izvērtēšana**

BAASIK ieviešana visā Latvijā

Valsts kanceleja

BAASIK IEVIEŠANA: PĀRBAUDĀM

Pilotā iesaistītās pašvaldības:

- Nodrošina visu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu dalību pilotprojektā
- Rekomendē speciālistus Bērnu spēju un prasmju testa veikšanas atbalstam bērniem. Nepieciešami 4-5 apmācīti speciālisti
- Iesaista pilotprojektā pašvaldībā reģistrētās ģimenes ārstu prakses
- Sniedz atbalstu komunikācijā ar vecākiem
- Nodrošina koordinātoru BAASIK pilotēšanai pašvaldībā

Padziļināto novērtēšanas instrumentu ieviešana

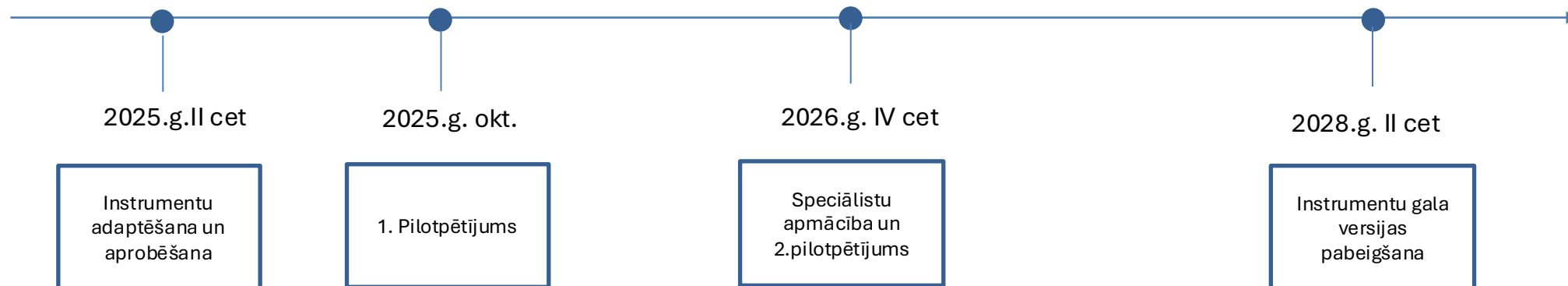
Adaptēšanu un standartizēšanu īsteno **Latvijas Universitāte** sadarbībā ar **Bērnu klīniskās universitātes slimnīcu**

Latviešu valodā būs pieejami četri novērtēšanas instrumenti, kuri aptver visas attīstības jomas bērniem no 0 līdz 18 g.v.

Darbam ar instrumentiem būs **apmācīti vairāk kā 200 publiskā sektorā strādājoši speciālisti** – sertificēti psihologi, audiologopēdi, logopēdi, bērnu ergoterapeiti, neonatologi, pediatri, bērnu psihiatri

Laika grafiks – Šobrīd pabeigta tulkošana un aprobācija, uzsākts 1.pilotpētījums

Instrumenti gatavi ieviešanai speciālistu praksēs 2028.gada 1.pusē

Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

BĒRNU ATTĪSTĪBAS MULTIPROFESIONĀLĀS KOMANDAS

Agrīnā atbalsta nodrošināšanas organizatoriskais modelis

Valsts kanceleja

KĀPĒC IR SVARĪGS ATBALSTA ORGANIZATORISKAIS MODELIS?

RISINĀMIE JAUTĀJUMI

- **Kā orientēties nepieciešamajos atbalsta pakalpojumos, ja bērnam ir multipli riski vairākās attīstības jomās?**
- **Kādā veidā organizēt padziļināto izvērtēšanu diagnostikai bērniem ar augstiem riskiem attīstībā?**
- **Kā padarīt izvērtēšanas rezultātus saistošus gan veselības aprūpes profesionāļiem, gan izglītības jomai saistībā ar speciālo vajadzību noteikšanu?**
- **Kā nodrošināt pēc izvērtēšanas tālāk nepieciešamo – atbalsta pasākumu plāna izstrādi, kas tver bērnam nepieciešamos veselības aprūpes pakalpojumus, agrinās intervences, atbalsta pasākumus izglītībā, nepieciešamo sociālo rehabilitāciju?**

Valsts kanceleja

SOCIĀLĀS PEDIATRIJAS – BĒRNU ATTĪSTĪBAS KOMANDAS

Bērnu attīstības komanda – multidisciplināra profesionāļu grupa, kas strādā kopā, lai novērtētu, diagnosticētu un atbalstītu bērnus ar konstatētiem augstiem attīstības riskiem. Tā nodrošina bērnam koordinētu un visaptverošu atbalstu, iesaistot ģimeni un izglītības iestādi.

Galvenie uzdevumi

- Nodrošināt atbilstošu padziļinātu novērtējumu, kas seko pēc skrīninga
- Izstrādāt integrētu individuālu atbalsta pasākumu plānu
- Sadarboties ar ģimeni un izglītības iestādi
- Nodrošināt konsultatīvo atbalstu un atsevišķas agrīnās intervences
- Sniegt noteiktus veselības aprūpes pakalpojumus starpdisciplināra aprūpe bērniem ar vairākiem traucējumiem
- Palīgīdzekļu un asistīvo tehnoloģiju noteikšana
- Uzraudzīt bērna progresu un pielāgot atbalsta pasākumus

Valsts kanceleja

SOCIĀLĀS PEDIATRIJAS – BĒRNU ATTĪSTĪBAS KOMANDAS

KOMANDAS SASTĀVS

- **Pediatri** – koordinē veselības aprūpi, seko vispārējai bērna veselībai
- **Psihologs** – izvērtē kognitīvo, emocionālo un sociālo attīstību
- **Logopēds/audiologopēds** – novērtē un atbalsta valodas un runas attīstību
- **Fizioterapeits / ergoterapeits** – strādā ar motorikas un kustību prasmēm
- **Sociālais darbinieks** – koordinē ģimenei pieejamos sociālos un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus
- **Speciālais pedagogs** – sadarbojas ar izglītības iestādēm, plāno atbalstu izglītībā
- **Bērnu neirologs** – novērtē smadzeņu un nervu sistēmas attīstību
- **Bērnu psihiatrs, neonatologs** pēc nepieciešamības

GALVENIE DARBA PRINCIPI

- **Multidisciplināritāte:** katrs speciālists sniedz savu ekspertīzi, bet lēmumi tiek pieņemti kopīgi
- **Individuāla pieeja:** plāns tiek pielāgots bērna konkrētajām vajadzībām
- **Agrīna intervence:** darbība sākas pēc iespējas ātrāk, kad identificēts risks
- **Nepārtraukta uzraudzība:** bērna progress tiek regulāri izvērtēts, un plāns tiek pielāgots

BĒRNU ATTĪSTĪBAS MULTIPROFESIONĀLĀS KOMANDAS LATVIJĀ

Pakāpeniska 8 multiprofesionālo komandu veidošana reģionos BKUS vadībā

- Pirmās komandas tiek veidotas pašvaldībās, kurās pilotēts BAASIK
- Līdz 2026. gada beigām plānota bērnu attīstības komandu izveide 3–4 pašvaldībās
- Pārējās komandas uzsāk darbu 2027. gadā

**Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca**

Valsts kanceleja

BĒRNU ATTĪSTĪBAS KOMANDU IEVIEŠANAS PLĀNS

01

**Līdz 2026.
gada IV cet.**

Izstrādāta metodika komandu darbam, ietverot speciālistu kompetences, pienākumus, komandu sasniedzamos rādītājus, sadarbības algoritmus ar citām iesaistītajām pusēm, darba kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas metodiku, kā arī finansēšanas modeli

02

Līdz 2029. gadam

Bērnu attīstības multiprofesionālu speciālistu **komandu darba aprobācija**

Komandas **nodrošina padziļinātu izvērtēšanu un atbalsta pasākumu plāna izstrādi bērniem,** noteiktas agrīnās intervences

03

**2028. gada
vidus**

Sākotnējais **izvērtējums par bērnu attīstības multiprofesionālo speciālistu komandu darbības efektivitāti un lietderību**

Priekšlikumi, t.sk. aprēķini speciālistu komandu darbības paplašināšanai
Priekšlikumi pedagoģiski medicīnisko komisiju tālākam darbam

Valsts kanceleja

RESURSI BĒRNU ATTĪSTĪBAS KOMANDU IZVEIDEI

- Atlīdzība speciālistiem, profesionālā pilnveide, komandas darba metodikas izstrāde un aprobācija, agrīnas attīstības risku izvērtēšanas metodika un agrīnās intervences (ES fondu 4.3.6.7. 2.kārtas projekts)
- Infrastruktūras pielāgošana bērnu attīstības komandu darbam (ERAF 4.2.1.1.projekts):
 - telpu pielāgošana (platība apm 250 m2)
 - aprīkojuma iegāde speciālistu darbam
 - mēbeles un IKT aprīkojums
- Elektrotransports bērnu attīstības komandu mobilitātei (ERAF 4.2.1.1.projekts)
- Digitālās darba vide bērnu attīstības komandu darbam (ES fondu 4.3.6.8.projekts)

Valsts kanceleja

BĒRNU ATTĪSTĪBAS KOMANDAS

Pilotā iesaistītās pašvaldības:

- Koordinē komandas izveidi pašvaldībā
- Nodrošina speciālistu atlasī komandu darbam
- Nodrošina telpas komandām
- Nodrošina telpu pielāgošanas darbu veikšanu

Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

AGRĪNĀS INTERVENČES PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

Valsts kanceleja

AGRĪNO INTERVENČU ATLASES PRINCIPI PAKALPOJUMU KLĀSTA PILNVEIDEI

- Risina grūtības bērnu agrīnās attīstības **skrīninga** tvertajās **jomās** (21)
- Prioritāte bērnu attīstības jomām, kurās Latvijā ir **lielākie deficīti** agrīno intervenču / atbalsta pakalpojumos
- Ir pierādīts, ka intervence **ir valīda**, tā strādā un ir efektīva
- Paredz atbilstošu **metodisko instrumentu** adaptāciju & ieviešanu Latvijā
- Ir paredzētas **attīstības plānošanas** dokumentos

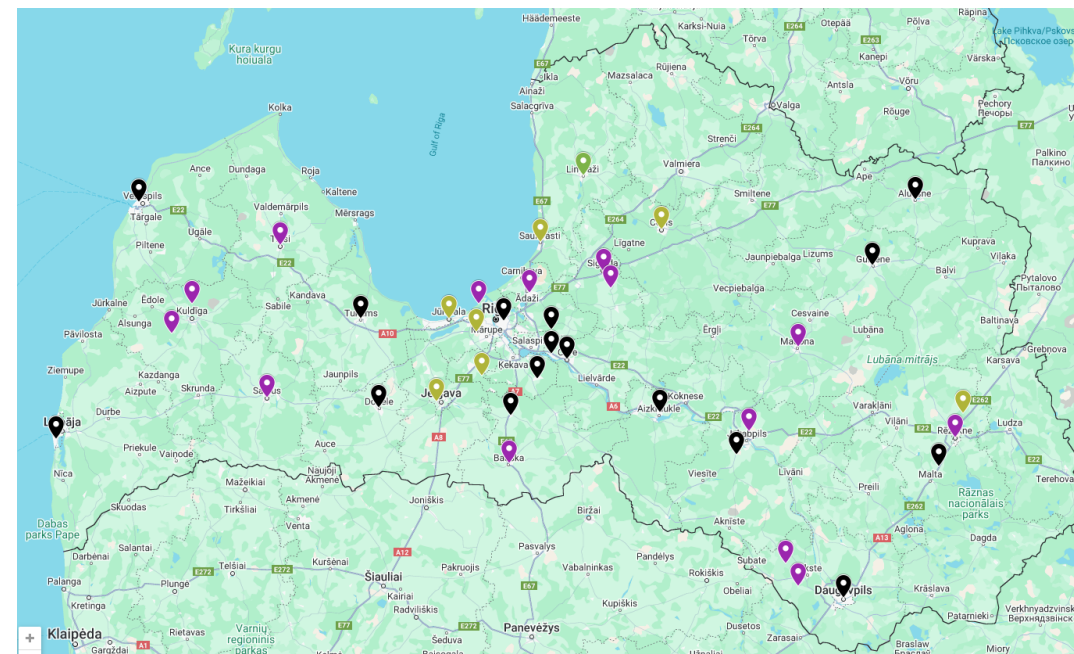
Valsts kanceleja

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

STOP 4-7 BĒRNIEM AR UZVEDĪBAS GRŪTĪBĀM LATVIJĀ

- Kopš 2020.gada īstenotas 138 intervences grupas, **atbalstu sniedzot 1 498 bērniem** un viņu ģimenēm
- Apmācīti vairāk nekā 300 speciālisti
- **Šobrīd izveidotas un darbojas 38 komandas**
- Līdz 2029. gadam atbalsts uzvedības grūtību gadījumā **2 200 bērniem jeb 440 bērniem ik gadu**
- Katra STOP 4-7 komanda nodrošina vismaz vienu intervences grupu ik gadu

Valsts kanceleja

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

PROCESĀ SADARBĪBAS LĪGUMS AR LATVIJAS UNIVERSITĀTI PAR VAIRĀKU AGRĪNO INTERVENČU ADAPTĒŠANU UN PILOTĒŠANU:

***‘NEW FOREST PARENTING’* PROGRAMMA BĒRNIEM AR UDHT**

- Attīstīta Lielbritānijā, izmantota arī citās Eiropas valstīs.
- Aptver vecākus 3–11 g. v. bērniem, strādā arī ar pedagogiem

***‘COOL KIDS’* BĒRNIEM AR TRAUKSMI**

- Zinātniski pamatota, uz KBT balstīta programma, lietota vairāk nekā 20 valstīs
- Samazina trauksmi bērniem no 3 g. v.

DENVERAS MODELIS BĒRNIEM AR AUTISMU

- Strādā ar bērniem no 1,5 g. v.

Valsts kanceleja

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

Valodas un runas, un
verbālās izpratnes joma
1,5 g. – 3 g.

Vizuālās uztveres,
motoriskās
koordinācijas un
praktisko prasmju joma
1,5 g. – 3 g.

Valodas un runas, un
verbālās izpratnes joma
4 g. – 6 g.

Vizuālās uztveres un
spriešanas, motoriskās
koordinācijas un
praktisko prasmju joma
4 g. – 6 g.

Matemātikas, lasīšanas,
rakstīšanas sākotnējo
prasmju joma
4 g. – 6 g.

Valsts kanceleja

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

mācību centrs
atbalsts

APMĀCĪBAS PEDAGOGIEM PAR BĒRNU NEIRĀLO ATTĪSTĪBU

**Balstoties uz
ārvalstīs izstrādātu
un pārbaudītu
profesionālās
pilnveides
programmu**

Programmas modulis
pirmsskolas speciālistiem

Programmas modulis
pamatizglītības speciālistiem

3

Padziļināta izpratnes līmeņa kurss

vismaz 18 akadēmiskās
stundas

Klases audzinātājiem un
sociālajiem pedagogiem vai
citiem izglītības iestādes
darbiniekiem, kas ir patstāvīgā
kontaktā ar bērniem ar NAT

2

Vispārēja izpratnes līmeņa kurss

vismaz 12 akadēmiskās
stundas

Konkrētu priekšmetu
pedagogiem, kuri ikdienā,
vadot mācību stundas,
saskaras ar bērniem ar NAT

1

Pamata zināšanu līmeņa kurss

vismaz 6 akadēmiskās
stundas

Jebkuram izglītības
iestādes darbiniekam

Valsts kanceleja

Ar atbildību par Latvijas nākotni!